

– Norge har lyktes med det Sverige ikke har klart på 40 år

I Sverige er ventelistene hos allmennlegene lange og akuttmottakene stappfulle. Nå ser Sveriges läkarförbund mot Norges fastlegeordning.

VIL HA REFORM: – Vi ønsker oss en tydelig definert primærhelsetjeneste, som tilbyr gode tjenester uavhengig av hvor du bor i landet. Alle skal vite at det lokale legesenteret ivaretar de fleste behov, sier Heidi Stensmyren, president i den svenske legeforeningen. Foto: Privat

– Kapasiteten er lav, befolkningen vet ikke hva primærhelsetjenesten faktisk gjør – og pasientene drar til akuttmottakene i stedet, sier Heidi Stensmyren, president i Sveriges läkarförbund.

Det siste halvåret har den svenske legeforeningen sammen med sentrale svenske helsepolitikere besøkt Legeforeningen i Norge to ganger, nettopp for å lære om den norske fastlegeordningen. De ønsker en nasjonal reform for å kunne gi den svenske befolkningen god helsehjelp over hele landet.

Norge har lyktes med det Sverige ikke har klart på 40 år: Å bygge ut primærhelsetjenesten og få til at leger søker seg hit. Dere har klart å formidle hva primærhelsetjenesten tilbyr, og at den skal være den første kontakten inn mot helsetjeneste. I Norge er befolkningen veldig fornøyd. Det er man ikke i Sverige, sier Stensmyren.

Kapasitetsutfordringer

Den svenske primærhelsetjenesten består i dag av en rekke større private og offentlige legesentre – såkalte vårdcentraler – begge finansiert av regionale politiske organer. Befolkningen har ingen fastlege, slik vi har i Norge.

Etter at Norge innførte fastlegeordningen i 2001 økte tilgjengeligheten for pasientene og pasientene ble mer fornøyd. Rekrutteringen ble høyere og bemanningen bedre.

«Vi ønsker en tettere pasient-lege-relasjon, der én person har ansvaret for deg over tid»

Sverige har forsøkt å få til forbedringer i sin primærhelsetjeneste i mange år, både knyttet til ressurs- og bemanningsutfordringer. For å kunne tilby alle en egen lege mener legepresidenten at det må stimuleres til opprettelsen av flere små legesentre.

– Dagens tjeneste er ikke tilstrekkelig utbygd, og pasientene er listet på senter, ikke

på lege. Mange av listene er så lange at det tilsvarer 3 500 pasienter per lege. Der kapasiteten er tilstrekkelig er legen og befolkningen fornøyd, men veldig mange steder er det ikke slik. Sverige har et kapasitetsproblem, sier Stensmyren.

Nærhet til legen

Stensmyren peker på viktigheten av kontinuitet. Dette handler om at pasientene ikke har en fastlege, i tillegg til at bemannings- og rekrutteringsutfordringer gjør vikarstafetter vanlig.

– Legene er helt anonyme, ofte er de ikke fast ansatt, og pasientene møter en helt tilfeldig lege. Mange pasienter faller mellom to stoler. Pasientforeningene løfter frem det samme: Pasientene må gang på gang fortelle sin sykdomshistorie til en ny lege. Vi ønsker en tettere pasient-lege-relasjon mellom lege og pasient, der én person har ansvaret for deg over tid.

Läkarförbundets mål er at primærhelsetjenesten skal fungere som inngangsporten til helsevesenet, slik det er i Norge. De siste årene har de sett på tjenesten mer systematisk, gradvis har debatten kommet på den politiske dagsorden.

– Liste på lege er veldig interessante for oss. Pasienten får en egen lege, som gir kontinuitet og langsiktighet. Vi ønsker et nasjonalt system for ordningen, og ikke 21 ulike lokale systemer, slik vi har i dag. Bedre etableringsmuligheter er også viktig.

Ingen konkrete planer

Stensmyren ser for seg ulike driftsformer, både offentlige og private, og en miks av små og store legesentre.

– Foreløpig er det dessverre ingen konkrete planer om reform hos oss. Vi har beskrevet et problem i mange år, men aldri kommet dithen at vi har funnet en løsning. Det har Norge. Vi ønsker at de politiske partiene nå skal se nærmere på den norske fastlegeordningen.

Hun understreker viktigheten av en solid primærhelsetjeneste:

– Velferdsgodene er under press. Vi vet at en godt utbygd primærhelsetjeneste er kostnadseffektiv, bra for folkehelsen og samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Christine Rian Johannessen

christine.rian.johannessen@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling